

Avdelning
Juridiska avdelningen
Handläggare
Sofia Tiberg
08-563 088 38
sofia.tiberg@uka.se

Datum
2019-12-03

Reg.nr
31-00391-19

Högskolan Dalarna
Rektor
791 88 Falun

Anmälan mot Högskolan Dalarna angående ändring av gynnande antagningsbeslut när studenten redan har ett godkänt resultat på kursen

Beslutet i korthet: NN blev inför höstterminen 2019 antagen till en kurs vid Högskolan Dalarna som hon redan har ett godkänt resultat på. Hon kunde därefter inte registrera sig på kursen. Högskolan Dalarna menar att en student som redan är godkänd på en kurs inte ska kunna läsa samma kurs en gång till. UKÄ konstaterar i detta beslut det inte finns några bestämmelser i högskoleförfattningarna som reglerar frågan om det går att ändra ett positivt antagningsbeslut samt vägra registrering på kursen. UKÄ anser med hänsyn till de sökandes rättssäkerhet inte heller att allmänna bestämmelser om effektivt resursutnyttjande i högskolelagen och myndighetsförordningen kan användas som enda stöd för att begränsa enskildas rätt till utbildning. Frågan måste därför avgöras enligt de allmänna reglerna i förvaltningslagen. UKÄ anser att ett positivt antagningsbeslut objektivt sett till sin karaktär är gynnande för en enskild part. Ett sådant gynnande beslut kan då bara ändras till den enskildes nackdel under de förutsättningar som anges i 37 § andra stycket förvaltningslagen. Det har i ärendet inte framkommit något som tyder på att någon av dessa förutsättningar är tillämpliga i detta fall. UKÄ gör därför bedömningen att Högskolan Dalarna saknat författningsstöd för att ändra NNs gynnande antagningsbeslut, och därmed har högskolan inte heller haft rätt att vägra henne att registrera sig på kursen. Högskolan Dalarna förtjänar därför kritik.

Anmälan

NN har i en anmälan till Universitetskanslersämbetet (UKÄ) mot Högskolan Dalarna anført bl.a. följande.

Hon läste kursen IT1034 Italienska: Nybörjarkurs II under vårterminen 2019. Hon klarade kursen väl, men kände att studenterna på kursen hade för olika kunskapsnivåer och att det var svårt att följa vissa studenter som redan pratade flytande italienska. Hon kände därför att hon behöver repetera mycket, särskilt när det gäller hennes muntliga förmåga. Hon anmälde sig därför till samma kurs inför höstterminen 2019. Hon fick positivt besked om att hon blivit antagen till kursen på Antagning.se. Den 11 juli 2019 fick hon följande meddelande från Högskolan Dalarna på Antagning.se. ”Till dig som anmält dig till en kurs eller program som du sedan tidigare är registrerad på! Din anmälan kommer att hanteras som en sen anmälan för att antagning till kursen eller programmet ska kunna ske i rätt turordning.” Hon uppger att hon senare fick platsen bekräftad efter hantering av hennes anmälan som

en sen anmälan. Det fanns säkert lediga platser på kursen, så därför har hon blivit antagen.

När det var dags att registrera sig på kursen gick hon in i Ladok men hittade inte den aktuella kursen bland de kurser som hon kunde registrera sig på. Hon kontaktade kursansvarig och frågade varför hon inte kunde göra det, och blev väldigt förvånad när hon fick följande svar. ”Man kan inte vara inskriven på en kurs där man redan har fått godkända betyg och därför kan du inte registrera dig. Detta beror på att staten betalar för din utbildning och då betalar den inte för repetition. Jag talade häromdagen med vår lokala antagning om ditt fall och de sa att du hade blivit felaktigt antagen till kursen och det beklagar vi. Läraren hade fått instruktioner att inte skicka dig informationen precis av denna anledning. Om du vill repetera kursen på liknande nivå rekommenderar jag dig att gå en kurs i italienska på Komvux eller vid ett studieförbund där du bor.” Hon tycker inte att det var ett lämpligt svar. Dessutom har ingen tagit kontakt med henne och berättat om detta. Det var först när hon undrade och ställde frågan som hon fick information. Hon frågade var det står att hon inte kan gå samma kurs. Som svar hänvisade Högskolan Dalarna till punkt 52 i styrdokumentet Regler för examination och tentamina vid Högskolan Dalarna.

Styrdokumentet Regler för examination och tentamina vid Högskolan Dalarna handlar, enligt henne, om examination och tentamina och inte om antagning. Punkt 52 anger följande. ”Student som har godkänts vid examination har inte möjlighet till förnyad examination i syfte att höja ett betyg, s.k. plussning.” Hon anser att denna punkt är helt irrelevant eftersom hon inte har något mål att plussa sitt betyg, hon har redan väl godkänt. Hon behöver inte göra om tentan, utan hon vill bara vara med och lyssna och delta i seminarier. Dessutom har hon blivit antagen till kursen på Antagning.se eftersom det fanns platser på kursen. Löner kommer betalas för personal som undervisar på kursen, så att hon deltar kommer inte innebära någon extra kostnad. Dessutom är det flera som hoppar av från kursen i förtid. Så hon tror inte att det är en extra börda att hon vill delta i seminarier. Hon tycker att hon blivit orättvist behandlad av Högskolan Dalarna som hänvisar henne till fel dokument för att exkludera henne från kursen och vägrar att registrera henne trots att det står antagen på Antagning.se.

Hon vill att UKÄ förklarar vem som har rätt i denna situation och om hon får läsa kursen. Om det är så att hon inte får göra det vill hon gärna bli hänvisad till rätt dokument som gäller antagning, som förklarar varför hon inte kan läsa kursen igen och varför det stod antagen på Antagning.se om det egentligen inte stämmer.

Yttrande från Högskolan Dalarna

Med anledning av NNs anmälan har UKÄ remitterat ärendet till Högskola Dalarna och anmodat högskolan att yttra sig över anmälan och särskilt det NN uppger om att hon har blivit antagen till aktuell kurs, men att hon därefter inte kunde registrera sig

på kursen. UKÄ önskar att Högskolan Dalarna närmare motiverar sitt ställnings-
tagande och anger den rättsliga grunden.

Högskola Dalarna har i yttrande anfört bl.a. följande.

NN läste under vårterminen 2019 kursen IT1034 Italienska: Nybörjarkurs II. I april 2019 medan kursen fortfarande pågick sökte hon samma kurs på nytt inför höstterminen 2019. Hennes ansökan blev i vanlig ordning handlagd under april-maj 2019, och vid handläggningstillfället, när antagningsbeslutet *de facto* fattades, var hon ännu inte klar med vårterminens upplaga av kursen. En student som tidigare har gått en kurs men inte avslutat den, får söka och antas till kursen igen för att fullfölja oavslutade delar. Därför utgjorde hennes tidigare registrering inte ett hinder vid den tidpunkten, utan ett positivt antagningsbeslut fattades.

Vid vårterminens slut fullföljde NN kursen och betyget VG på hela kursen registrerades den 28 maj 2019. Det redan tidigare fattade antagningsbeslutet expedierades sedan i vanlig ordning i juli 2019, och NN fick besked om att hon var antagen.

Inför registreringen i augusti 2019 gjordes en rutinmässig kontrollkörning av de antagna, och NNs då godkända betyg i kursen gjorde att hon spärrades från registrering i systemet. Detta är enligt högskolan helt i enlighet med nationell praxis om att en student som redan är godkänd på en kurs inte kan registreras på samma kurs en gång till. Därför kunde hon inte registrera sig inför terminsstarten höstterminen 2019.

NN önskade gå kursen en gång till, trots att hon redan var klar och godkänd med högsta betyg. Högskolan medgav inte detta, vilket är grunden för hennes anmälan.

Om en student redan har genomgått en utbildning med godkänt resultat är det, enligt högskolan, inte meningsfullt, och inte god hushållning med statens resurser (jfr 3 § myndighetsförordningen), att låta samma student gå exakt samma utbildning en gång till. Därför är det en väl etablerad nationell praxis att gallra bort sådana studenter under antagnings- och registreringsprocessen. Normalt är det heller inte meningsfullt för studenten att gå om en redan godkänd utbildning, varför gallringen oftast accepteras av studenten.

Normalt är det också förvaltningsrättsligt relativt okomplicerat, eftersom en tidigare godkänd student spärras redan vid ansökan och får ett avslagsbeslut om hon ändå söker. Något gynnande myndighetsbeslut fattas då aldrig. För NN blev det dock ett specialfall eftersom hon, enligt högskolan, blev godkänd på den aktuella kursen efter antagningsbeslut men före registrering. Därmed innebär hennes registreringsspärr i praktiken att antagningsbeslutet återkallas.

Ett positivt antagningsbeslut är ett myndighetsbeslut som i normalfallet får ses som gynnande. Därmed kan det i normalfallet inte återkallas enligt 37-38 §§ förvaltningslagen. Vad NN beträffar har dock myndigheten redan fattat det maximalt gynnande beslut som myndigheten kan fatta rörande den aktuella kursen; att godkänna henne med högsta betyg. Myndigheten kan inte fatta ett sådant beslut en gång till, och NN har därmed, enligt högskolan, ingenting att vinna på att ånyo antas till och registreras på kursen. Antagningsbeslutet är därmed överspelat och kan inte längre anses som ett i objektiv mening gynnande beslut. Därmed är det möjligt för högskolan att ändra antagningsbeslutet eftersom "beslutet är felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter" (37 § förvaltningslagen); det efterföljande stycket om gynnande beslut hindrar inte längre ändringen menar högskolan.

Sammanfattningsvis vidhåller högskolan att en student som redan är godkänd på en kurs inte ska kunna läsa samma kurs en gång till. Att tillåta detta skulle gå emot 3 § myndighetsförordningen utan att i objektiv mening vara till någon nytta för den enskilde. Eftersom antagning till en kurs som redan är godkänd inte är till nytta för den enskilde, är antagningen i det fallet inte heller ett gynnande beslut, varvid beslutet kan ändras under 37 § förvaltningslagen.

Universitetskanslersämbetets bedömning

UKÄ har bl.a. till uppgift att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Syftet med tillsynen är att värna om enskilda individers rättigheter genom att kontrollera att universitet och högskolor följer de lagar och förordningar som gäller för verksamheten. UKÄ kan dock inte överpröva eller ändra beslut som fattas av ett universitet eller en högskola.

I 7 kap. 4 § högskoleförordningen (1993:100) anges att frågor om antagning avgörs av högskolan.

Av 28 § förvaltningslagen (2017:900) följer att ett beslut kan fattas av en befattningshavare ensam eller av flera gemensamt eller automatiserat. Enligt 31 § förvaltningslagen ska det för varje skriftligt beslut finnas en handling som bl.a. visar dagen för beslutet och vad beslutet innehåller. Av 33 § förvaltningslagen följer att en myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende så snart som möjligt ska underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till.

Enligt 37 § förvaltningslagen får en myndighet ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om den anser att beslutet är felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning. Ett beslut som till sin karaktär är gynnande för någon enskild part får dock ändras till den enskildes nackdel bara om

1. det framgår av beslutet eller de föreskrifter som det har grundats på att beslutet under vissa förutsättningar får återkallas,
2. tvingande säkerhetskäl kräver att beslutet ändras omedelbart, eller
3. felaktigheten beror på att parten har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter.

Universitetskanslersämbetet gör följande bedömning

UKÄ konstaterar att det är Högskolan Dalarna som, i enlighet med 7 kap. 4 § högskoleförordningen, fattar beslut om antagning till högskolans utbildningar. Av utredningen i ärendet framgår att Högskolan Dalarnas antagning sker via antagningssystemet Antagning.se. Detta innebär att det antagningsbesked, som expedierades till NN i juli 2019 via antagningssystemet Antagning.se, är Högskolan Dalarnas antagningsbeslut. Vad Högskolan Dalarna anfört om när ”antagningsbeslutet de facto fattades” föranleder ingen annan bedömning.

Antagningsbeslutet innebar att NN antogs till kursen IT1034 Italienska: Nybörjarkurs II inför höstterminen 2019. Frågan i ärendet är om Högskolan Dalarna haft författningsstöd för att ändra detta positiva antagningsbeslut samt vägra registrering på kursen.

UKÄ konstaterar inledningsvis att det inte finns några bestämmelser i högskoleförfattningarna som reglerar denna fråga. UKÄ anser med hänsyn till de sökandes rättssäkerhet inte heller att allmänna bestämmelser om effektivt resursutnyttjande i högskolelagen (1992:1434) och myndighetsförordningen (2007:515) kan användas som enda stöd för att begränsa enskildas rätt till utbildning. Frågan måste därför avgöras enligt de allmänna reglerna i förvaltningslagen.

I 37 § första stycket förvaltningslagen anges att en myndighet får ändra ett beslut om den anser att beslutet är felaktigt på grund av det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning. I andra stycket samma bestämmelse anges dock att ett beslut som till sin karaktär är gynnande för någon enskild part bara får ändras till den enskildes nackdel under vissa förutsättningar.

I förarbetena till förvaltningslagen anges följande (se prop. 2016/17:180 s. 328). ”Med uttrycket till sin karaktär gynnande avses sådana beslut som i grunden ger enskilda rätt till en förmån av något slag. Det kan ofta vara fråga om förmåner som är av personlig eller ekonomisk art men att förmånen är av sådant slag är inte något krav enligt bestämmelsen. Den typ av beslut som det handlar om kännetecknas av att de typiskt sett ger den enskilde rätt till något som han eller hon inte hade innan beslutet fattades. Det kan t.ex. handla om ett tillstånd att bebygga en fastighet eller en rätt till ett ekonomiskt stöd från det allmänna. Det kan också handla om att den enskilde

beviljas en registrering som han eller hon har begärt, t.ex. lagfart på en fastighet eller ett sökt varumärkesskydd. Besluten är i grunden gynnande för den enskilde.”

UKÄ anser att ett positivt antagningsbeslut objektivt sett till sin karaktär är gynnande för en enskild part. Ett sådant gynnande beslut kan då bara ändras till den enskildes nackdel under de förutsättningar som anges i 37 § andra stycket förvaltningslagen. Det har i ärendet inte framkommit något som tyder på att någon av dessa förutsättningar är tillämpliga i detta fall. UKÄ gör därför bedömningen att Högskolan Dalarna saknat författningsstöd för att ändra NNs gynnande antagningsbeslut, och därmed har högskolan inte heller haft rätt att vägra henne att registrera sig på kursen. UKÄ anser inte att det som Högskolan Dalarna har anfört i sitt yttrande ändrar denna bedömning. Högskolan Dalarna förtjänar därför kritik.

UKÄ, som inte kan överpröva eller ändra ett beslut som fattats av ett universitet eller en högskola, förutsätter att Högskolan Dalarna vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att bestämmelserna om ändring av beslut och registrering följs framöver.

Vad NN anfört i övrigt föranleder ingen åtgärd eller uttalande från UKÄ:s sida.

Med dessa kritiska besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anders Söderholm efter föredragning av verksjuristen Sofia Tiberg i närvaro av chefsjuristen Christian Sjöstrand och strategi- och planeringsansvarige Per Westman.

Anders Söderholm

Sofia Tiberg

Kopia till: NN